

ΔΡΑΣΗ

για ΥΓΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΗΣΕ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΟΝΤΟΣ
for OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY – PROTECTION OF THE ENVIRONMENT

• ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ • ΤΕΥΧΟΣ 99 • 9οΣ ΧΡΟΝΟΣ • ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2000
• MONTHLY EDITION • NR. 99 • 9th YEAR • NOVEMBER 2000

ΕΠΙ

Εργατοϋπαλληλικό
Κέντρο
Αθήνας

Η ψυχική υγεία των εργαζομένων

Μελέτη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) σε Φινλανδία, Γερμανία, Πολωνία, Ήνωμένο Βασίλειο και Η.Π.Α.

Μελέτη της ΔΟΕ στις πιο πάνω χώρες έδειξε ότι η εμφάνιση των ψυχικών προβλημάτων αυξάνεται, αφού ένας στους δέκα εργαζόμενους υποφέρει από κατάθλιψη, ανησυχία, στρες ή ξεσπάσματα που μπορούν να οδηγήσουν σε μερικές περιπτώσεις στην ανεργία ή εισαγωγή σε νοσοκομείο.

Η μελέτη εκτιμά ότι 3-4% του ΑΕΠ στις χώρες της Ε.Ε. ξοδεύεται για την αντιμετώπιση προβλημάτων που άπονται της ψυχικής υγείας. Στις ΗΠΑ η εθνική δαπάνη που συνδέεται με αυτά τα θέματα, κυμαίνεται από 30-44 δισεκατομμύρια δολλάρια το χρόνο.

Σε πολλές χώρες η πρώτη συνταξιοδότηση που συνδέεται με προβλήματα ψυχικής υγείας αυξάνεται.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της μελέτης οι εργαζόμενοι υποφέρουν από χαμηλό ηθικό, εκνευρισμό, ανησυχία, στρες, οδηγούνται σε απόλυτη και επιπλέον έχουν και το στίγμα της ψυχικής ασθένειας.

Ανάμεσα στα σημαντικά ευρήματα της μελέτης, η οποία προειδοποιεί για

την αύξηση της ψυχικής αναπτηρίας των εργαζομένων στις χώρες που εξετάσθηκαν, έχουμε τα ακόλουθα:

1. Στις ΗΠΑ η κλινική κατάθλιψη είναι η πλέον διαδεδομένη ασθένεια αφού πλήττει τον ένα στους δέκα ενήλικες εργαζόμενους, οδηγώντας στην απώλεια περίπου 200 εκατομμυρίων εργάσιμων ημερών το χρόνο.

2. Στη Φινλανδία πάνω από το 50% του εργατικού δυναμικού υποφέρει από συμπτώματα που συνδέονται με το στρες όπως ανησυχία, καταθλιπτικά συναισθήματα, φυσικό πόνο, κοινωνικό αποκλεισμό και διαταραχές στον ύπνο. Το 7% των Φινλανδών εργαζομένων υποφέρει από σοβαρά ξεσπάσματα που οδηγούν σε εξάντληση, σε κνησμό και μειωμένη επαγγελματική ικανότητα, διαταραχές του ψυχισμού και εξώθηση σε συνταξιοδότηση λόγω αναπτηρίας.

3. Στην Γερμανία οι καταθλιπτικές διαταραχές ευθύνονται για το 7% των πρόωρων συνταξιοδότησεων. Η ανικανότητα προς εργασία λόγω στρες διαρκεί περίπου 2,5 φορές περισσότερο από ότι η ανικανότητα λόγω άλλων ασθενειών. Οι απώλειες στην παραγωγή λόγω απουσιασμού που σχετίζεται με ψυχικές διαταραχές εκτιμάται ότι

είναι πάνω από 5 δισεκατομμύρια μάρκα ετησίως.

4. Στο Ην. Βασίλειο περίπου κάθε χρόνο τρεις στους δέκα εργαζόμενους αντιμετωπίζουν πρόβλημα ψυχικής υγείας και πολλές μελέτες δείχνουν ότι το στρες που συνδέεται με την εργασία και οι ασθένειες που προκαλεί, είναι σύνηθες φαινόμενο. Ιδιαίτερα η κατάθλιψη αποτελεί συνήθως πρόβλημα που εμφανίζεται στον ένα από τους 20 βρεττανούς εργαζόμενους.

5. Οι στατιστικές δημόσιας υγείας στην Πολωνία δείχνουν αυξανόμενο αριθμό ανθρώπων που υποφέρουν από κατάθλιψη και έχουν ανάγκη ιατρικής φροντίδας, μία τάση που μπορεί να συσχετίσθει με την κοινωνικό-οικονομική κατάσταση της χώρας και την αύξηση της ανεργίας, της εργασιακής ανασφάλειας καθώς και την χειροτέρευση του επιπέδου διαβίωσης.

Η επιλογή των χωρών της μελέτης από την ΔΟΕ βασίσθηκε στο γεγονός ότι αυτές οι χώρες αποτελούν εκπροσώπους διαφορετικής προσέγγισης της οργάνωσης εργασίας και συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, έχουν διαφορετικές νομοθεσίες και διαφορετική προσέγγιση της αντιμετώπισης των προβλημάτων ψυχικής υγείας.

Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ:

- Η ψυχική υγεία των εργαζομένων - Μελέτη της ΔΟΕ • Το άγχος στην εργασία • Η ευρωπαϊκή οδηγία για τα νερά • Επικείμενες εκδηλώσεις • Νέες εκδόσεις

IN THIS ISSUE:

- Mental health in the workplace - an ILO report • Stress at the workplace • European Union Directive for water • Forthcoming Agenda • New Publications

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΟΝΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗ

Το άγχος στην Εργασία

Το άγχος που οφείλεται στην εργασία και οι εργονομικοί ή χημικοί παράγοντες κινδύνου θα αποτελέσουν τομείς προτεραιότητας στο μέλλον, σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη στην Ευρώπη.

Σύμφωνα με τη νέα έκθεση που δημοσίευσε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, στο μέλλον η έρευνα στον τομέα της επαγγελματικής Ασφάλειας και Υγείας θα επικεντρωθεί σε **ψυχοκοινωνικά θέματα, εργονομικούς και χημικούς κινδύνους**.

Η έκθεση, με θέμα τις μελλοντικές ανάγκες και προτεραιότητες όσον αφορά στην έρευνα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία στα Κράτη Μέλη της Ε.Ε. παρουσιάζει τα πορίσματα της έρευνας που διεξήχθη στα κράτη μέλη της Ε.Ε. και αποκαλύπτει ευρεία συναίνεση σε όλη την Ευρώπη όσον αφορά τον προσδιορισμό των νεοεμφανιζόμενων κινδύνων και των αναγκών της έρευνας.

Στον τομέα των ψυχοκοινωνικών θεμάτων η έμφαση δόθηκε στο **εργασιακό άγχος**. Στα εργονομικά θέματα δόθηκε ιδιαίτερη προτεραιότητα στις **χειρωνακτικές εργασίες** και τις **επίπονες στάσεις του σώματος** κατά την εργασία. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι πρέπει να βελτιωθεί η κατανόηση των κινδύνων των χημικών ουσιών ιδίως των τοξικών/επικίνδυνων χημικών ουσιών και των καρκινογόνων ουσιών. Μεταξύ των φυσικών παραγόντων κινδύνουν, ο **θόρυβος** και τα **ηλεκτρομα-**

γνητικά πεδία συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Τα Κράτη Μέλη διαπίστωσαν για μία ακόμη φορά την ανάγκη για περισσότερη έρευνα των προβλημάτων που δημιουργούνται από την έκθεση σε συνδυασμό παραγόντων, στους οποίους περιλαμβάνονται και σύνθετοι συνδυασμοί που προκύπτουν από την εφαρμογή νέων τεχνολογιών.

Στην παρουσίαση της έκθεσης που έλαβε χώρα στις 19 Ιουνίου 2000, ο Eryl McNally, μέλος της Επιτροπής Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δήλωσε:

«Η έκθεση συμβάλλει σημαντικά στην παρούσα συζήτηση με θέμα την μελλοντική πολιτική της Ευρώπης στον τομέα της έρευνας, η οποία ξεκίνησε με πρωτοβουλία του επιτρόπου για θέματα έρευνας Phillippe Busquin. Η βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας στους χώρους εργασίας στην Ευρώπη πρέπει να αποτελέσει πρωταρχική προτεραιότητα όχι μονο λόγω της σημασίας της για την ανθρώπινη ζωή αλλά και της σημασίας της για τις επιχειρήσεις, καθώς σημαίνει μείωση του οικονομικού και κοινωνικού κόστους των επαγγελματικών ασθενειών και ατυχημάτων. Το ευρύ φάσμα των θεμάτων έρευνας που εξέτασε η έκθεση καταδεικνύει ότι δεν μπορεί να είναι κανείς ικανοποιημένος και ότι μία συνολική πανευρωπαϊκή προσέγγιση ίσως αποδειχτεί η καλύτερη λύση για την κατανόηση για την αντιμετώπιση ορισμένων από τους κύριους κινδύνους που διατρέχουν στην καθημερινή τους ζωή 150 εκατομμύρια ευρωπαίοι στην Ευρώπη.»

Μεταξύ των τομέων προτεραιότητας που αναφέρθηκαν

στην έκθεση είναι και τα θέματα της διαχείρισης και αξιολόγησης του κινδύνου. Περιλαμβάνουν θέματα διαχείρισης των χημικών παραγόντων κινδύνου με την αντικατάσταση των χημικών ουσιών και με την βελτίωση της διαχείρισης των κινδύνων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και θέματα πιστοποίησης και ικανοτήτων.

Οι δημογραφικοί παράγοντες και οι μεταβολές στο περιβάλλον της εργασίας καθιστούν απαραίτητη την περαιτέρω έρευνα των αναγκών ειδικών ομάδων όπως είναι οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι και άτομα με μειωμένη ικανότητα εργασίας, καθώς και των νέων μορφών εργασίας όπως η τηλεργασία, η υπεργολαβία και οι ανεξάρτητες δραστηριότητες.

«Το τριμερές δίκτυο του Οργανισμού περιλαμβάνει εκπροσώπους των κυβερνήσεων, των εργοδοτών και των εργαζομένων, ενώ κεντρικός στόχος των ερευνών αυτού του τύπου είναι να παρουσιάσει ευρύ φάσμα απόψεων από όλη την Ευρώπη» σχολίασε ο Hans-Horst Konkolewsky, Διευθυντής του Οργανισμού.

«Σύμφωνα με την έκθεση είναι ευρέως αποδεκτό ότι πρέπει να διευρύνουμε τις γνώσεις μας στους προαναφερόμενους τομείς έρευνας, προκειμένου να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τα σημαντικά προβλήματα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία. Ελπίζω να υιοθετηθεί η άποψη αυτή στα παρόντα και μελλοντικά ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα γιατί οι επαρκείς γνώσεις συνιστούν το κλειδί για την ανάπτυξη υγιών και παραγωγικών χώρων εργασίας.»

**Οδηγία της ΕΕ
για τα NEPA
έξι βασικές διατάξεις**

Ειδικότερα οι διατάξεις της κοινοτικής οδηγίας σε γενικές γραμμές προβλέπουν:

- **Πρώτον,** βασικός στόχος είναι η καλή ποιότητα του νερού και η εξασφάλιση βιώσιμων μοντέλων διαχείρισης.

- **Δεύτερον,** ενιαίο σύστημα διαχείρισης και ορθολογιστική περιβαλλοντική αντιμετώπιση του ζητήματος.

- **Τρίτον,** συντονισμό δράσης μεταξύ των κρατών, ακόμη και μοντέλα διασυνοριακής διαχείρισης των νερών σε ευρύτερες λεκάνες απορροής. Στο σημείο αυτό, μπορεί να παρατηρήσει κανείς ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να πρωταγωνιστήσει όσον αφορά τη διαχείριση των νερών στη Βαλκανική.

- **Τέταρτον,** διαφάνεια στην πολιτική διαχείρισης του νερού. Ο πολίτης έχει δικαίωμα να γνωρίζει τι νερό πίνει και χρησιμοποιεί στην καθημερινή του ζωή.

- **Πέμπτον,** βασικό μέσο για τη διαχείριση του νερού είναι η τιμολογιακή πολιτική. Κοινωνική πολιτική και αποτελεσματικότητα χρήσης του συγκεκριμένου αγαθού αποτελούν τις βάσεις για σωστή πολιτική.

- **Έκτον,** πρέπει να εισαχθούν ολοκληρωμένα συστήματα καταγραφής και ελέγχου του υδάτινου πλούτου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Υγιεινή και Ασφάλεια στις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

19 εκατομμύρια ΜΜΕ εξασφαλίζουν απασχολήση για περισσότερα από το 1/2 του ανθρώπινου δυναμικού της Κοινότητας

Οι ΜΜΕ απασχολούν περισσότερο από το μισό εργατικό δυναμικό της Κοινότητας.

Αυτά τα 19 εκατομμύρια μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), που αποτελούν τον κορμό της απασχόλησης στην Ευρώπη, συγκεντρώνουν περισσότερο από το 50% των επενδύσεων και το 60% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της Κοινότητας.

Οι υπεύθυνοι διαχείρισης των ΜΜΕ πρέπει να αντιμετωπίζουν τις θεμελιώδεις μεταβολές που συμβαίνουν σήμερα, αναγνωρίζοντας και στη συνέχεια αντιμετωπίζοντας κάθε κίνδυνο που μπορεί να πλήξει τη δραστηριότητα της επιχείρησής τους:

Οι πόροι μιας επιχείρησης είναι **τεχνικές, εμπορικές, χρηματοπιστωτικές** και ανθρώπινες αξίες που παρεμβαίνουν όλες στο κόστος παραγωγής.

Η διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού είναι μια παράμετρος που εμπλέκεται στη βέλτιστη διαχείριση των πόρων και στην επιτυχία μιας ΜΜΕ.

Ποιοι είναι οι κυριότεροι κίνδυνοι απαχημάτων που αναφέρονται για τις ΜΜΕ;

Κοψίματα: 44%

Τραυματισμοί κατά τη διακίνηση φορτίων: 35%

Πτώση: 33%

Σοβαρός τραυματισμός: 28%

Τροχαίο ατύχημα: 24%
Εγκαύματα: 24%
Πτώσεις αντικειμένων: 23%
Ηλεκτροπληξία: 17%
Δηλητηρίαση: 16%
Έκρηξη: 11%
Άλλα: 11%

Ποια είναι τα κυριότερα θύματα των απαχημάτων;

Μεταξύ των θυμάτων απαχημάτων, υπάρχουν κατηγορίες εργαζομένων που πλήττονται περισ-

σότερο:

- οι αλλοδαποί,
- οι νέοι, οι νεοορόσηφέντες στην επιχείρηση,
- οι εργαζόμενοι άνω των 45 ετών,
- οι προσωρινά εργάζομενοι.

Η προστασία του ανθρώπινου δυναμικού από τα απαχημάτων αποτελεί παράγοντα της ανταγωνιστικότητας.

Το κόστος των εργατικών απαχημάτων

Το πραγματικό κόστος των εργατικών απαχημάτων είναι αρκετά υψηλότερο από το φαινομενικό κόστος που αποτελούν τα ασφαλιστρα και η καταβολή του βασικού μισθού και των ιατρικών εξόδων που προβλέπει ο ασφαλιστικός φορέας.

Το λανθάνον κόστος

των εργατικών απαχημάτων

Στο φαινομενικό κόστος προστίθεται το έμμεσο ή το λανθάνον κόστος. Κατατάται δυνατή η συνολική εκτίμησή του, καλύπτει:

- **Το μισθολογικό κόστος:** πρόκειται για τις δαπάνες που οφείλονται στο χρόνο που χάνει το θύμα, οι συνάδελφοί του που διέκοψαν την εργασία τους, το ιατρικό προσωπικό, το τεχνικό προσωπικό που αναλαμβάνει την επιδιόρθωση του ελαττωματικού εξοπλισμού κ.λπ.

- **το κόστος που οφείλεται στην αύξηση των εξόδων διαχείρισης του προσωπικού:** περιλαμβάνει τα έξοδα πρόσληψης ενός προσωρινού ή οριστικού αντικαταστάτη, τις συμπληρωματικές αποδοχές που καταβάλλονται στο θύμα εκτός των επιδομάτων που καταβάλλει η ασφάλεια, τις υπερωρίες που πληρώνονται οι συνάδελφοί του θύματος προκειμένου να ανακτηθεί ο απολεσθείς χρόνος και την κατάρτιση που παρέχεται στους αντικαταστάτες.

- **το υλικό κόστος:** αφορά την επιδιόρθωση ή αντικατάσταση του ελαττωματικού εξοπλισμού, την αύξηση των ασφαλίστρων «καταστροφής υλικού» κ.λπ.

- **άλλα έξοδα:** που αφορούν την εμπειρογνοούσύνη, αμοιβές δικηγόρων, πρόστιμα, κ.λπ.

Οι έμμεσες αυτές ζημιές είναι διπλάσιες έως τριπλάσιες του ποσού του φαινομενικού κόστους.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΚΑΙ ΆΛλα

Βορειο-ευρωπαϊκή διάσκεψη για το Εργασιακό Περιβάλλον (NEWEC 2002)

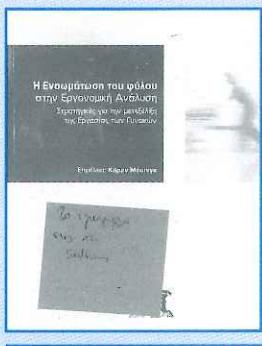
“Πρόσφατες εξελίξεις στο Εργασιακό Περιβάλλον και την Υγεία”

Κοπενχάγη, Δανία
9,11 Σεπτεμβρίου 2002

4

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Η ενσωμάτωση του φύλου στην Εργονομική Ανάλυση

Επιστήμονες, εργοδότες, κέντρα αποφάσεων και ακόμη οι ίδιες οι γυναίκες φαίνεται να αντιμετωπίζουν δυσκολία στην συναδιαλλαγή τους με τα προβλήματα υγείας που συνδέονται με την εργασία, πράγμα που εν μέρει πηγάζει από τις παραδοσιακές αντιλήψεις για τη γυναικεία εργασία. Η ευρέως διαδεδομένη άποψη, ότι δηλαδή οι γυναικείες εργασίες είναι ασφαλείς σε σύγκριση με τις αντρικές, υποδεικνύει ότι τα προβλήματα υγείας των γυναικών απορρίπτονται είτε ως ανικανότητα για εκτέλεση της εργασίας ή ότι είναι προϊόντα της φαντασίας. Αυτή η νοοτροπία εμπόδισε τις προσπάθειες για τη βελτίωση της

επαγγελματικής τους υγείας.

Για πολλά χρόνια το κέντρο CINBIOSE με έδρα το Μόντρεαλ διεξήγαγε έρευνες, ώστε να αναγνωρίστούν και να γίνουν ορατές εκείνες οι πλευρές της γυναικείας εργασίας που αποτελούν κίνδυνο για τη σωματική ή την ψυχική τους υγεία. Αυτή η έρευνα πηγάζει από τις ανάγκες και τα προβλήματα που εξέφρασαν οι ίδιες οι εργαζόμενες.

Η συγγραφέας του βιβλίου Κάρεν Μέσινγκ είναι καθηγήτρια βιολογίας και εργάζεται ως ερευνήτρια στο CINBIOSE, του Πανεπιστημίου του Κεμπέκ στο Μόντρεαλ. Το CINBIOSE (το κέντρο για τη μελέτη των βιολογικών αλληλεπιδράσεων στην περιβαλλοντική υγεία) πρόσφατα αναγνωρίστηκε επίσημα ως Συνεργαζόμενο Κέντρο της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας.

Το βιβλίο διανέμεται δωρεάν από τα γραφεία της ΕΔΕΜ, Λέκκα 23-25, 105 62 Αθήνα, ΤΗΛ. και Fax: (01) 32 47 303, e-mail:edem@tee.gr

Ιδιοκτήτης: ΕΚΑ • Εκδότης: Γρηγόρης Φελώνης Πρόεδρος ΕΚΑ • Την "ΑΡΑΣΗ" επιμελούνται οι υπεύθυνοι των Τμημάτων Περιβάλλοντος Χριστίνα Θεοχάρη Υγιεινής & Ασφάλειας της Εργασίας Χρήστος Χατζής • Τιμή Τεύχους Δρχ. 1

Διάθεση: ΕΚΑ, Γ' Σεπτεμβρίου 48B 104 33 ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 88 36 917, 88 41 818, FAX: 88 39 271
Επιτρέπεται η χωρίς άδεια αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή μέρους του φυλλαδίου,
με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.

2ο Πανελλαδικό Συνέδριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας Πανεπιστήμιο Πειραιά

24-26 Νοεμβρίου 2000

Πληροφορίες:

Τηλ.: 74 87 587 - 72 54 360

Fax: 74 87 588 - 72 54 363

5ο Συμπόσιο Επιδημιολογίας στην Εργασιακή Υγεία (EPICOH 2001)

“Εργασία και Υγεία, ο ρόλος της επιδημιολογίας”

Κοπενχάγη, Δανία

20, 22 Αυγούστου 2001

πληροφορίες για την ΕΠΙΨΟΗ 2001
και NEWEC 2002

Tel.: +45 36 14 3142 - Fax: +45 36 14 3180

E-mail:ICOH.WORKandHEALTH@OSH-council.dk